MALTA

QORTI TAL-MAGISTRATI (GHAWDEX) GURISDIZZJONI SUPERJURI

MAGISTRAT DR. PAUL COPPINI

Seduta tat-3 ta' Dicembru, 2008

Numru 182/2000/1

Carmen Saliba,
u sabiex jikkonservaw kull interess li jista' għandhom, Angelo Saliba u Mario Saliba.

vs

Paul Buttigieg

Il-Qorti,

Rat iċ-ċitazzjoni li permezz tagħha l-atturi, wara li ppremettew:

Illi l-atturi legalment jippossedu porzjon art ta' ċirka sitt elef tlett mija u ħamsa u sittin metru kwadru (6365mk) magħruf bħala "Ta' Pota" sive "Tal-Lunzjata" sive "Ta' Santa Cecilja" fil-limiti tax-Xewkija, Għawdex, konfinanti mill-punent in parti ma' beni ta' Zakkarija Attard u in parti ma' beni ta' Joseph Attard, lvant ma' beni ta' Louis Magro, u nofsinhar ma' triq l-Imgarr.

Illi l-atturi ilhom fil-pussess ta’ din ir-raba għal żmien twil u tul dan iż-żmien kollu dejjem ħallsu l-qbiela fuqha.

Illi dan l-aħħar il-konvenut beda jivvanta xi pretensjonijiet fuq din l-art, u fil-fatt riċentement u ċioe’ fi żmien anqas minn xahrejn, qabad u daħal abbużivament f’din l-art mingħajr ma kienu jafu l-atturi u ħa detenzjoni illeġittima tagħha.
Illi dan jikkostitwixxi fi spoll vjolenti u klandestin għad-dannu ta’ l-atturi.

Illi l-atturi jridu jeħilsu minn dan l-ispoll u jiġu rivestiti fid-drittijiet tagħhom kif kienu qabel.

Illi sabiex jikkawtelaw id-drittijiet tiegħu u ma jkomplux jissubixxu dan l-ispoll l-atturi proċedew permezz ta’ mandat ta’ inibizzjoni fl-istess ismijiet u li jġib in-numru 100/00, liema mandat ġie milqugħ.

Talbu lill-konvenuti jgħidu għaliex m’għandhiex din il-Qorti:

1. Tiddikjara illi l-konvenut ikkommetta spoll vjolenti u klandestin meta huwa daħal fir-raba fuq imsemmi.

2. tobbligah jirrintegra l-ispoll minnu kommess billi jħalli r-raba a libera dispożizzjoni ta’ l-attur.

3. tinibixxi lill-konvenut sabiex ma jidħolx fl-imsemmi raba.

4. tagħti kull ordni oħra li jidrilha xieraq.

Bl-ispejjeż kollha nklużi dak tal-mandat ta’ inibizzjoni fuq imsemmi, inkluża wkoll il-Vat. Il-konvenut jinsab imħarrek minn issa għas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni tal-fatti ta’ l-atturi debitament ikkonfermata mill-attriċi Carmen Saliba.

Rat in-Nota ta’ l-eċċezzjonijiet tal-konvenut li eċċepixxa illi:

1. Illi t-talbiet attriċi huma totalment infondati fid-dritt u fil-fatt in kwantu mhuwiex minnu illi b'xi mod l-esponenti b 'xi mod prova jieħu, jew ħa, d-detenzjoni lleġittima tal-art magħrufa bħala "Ta' Pota" sive "Tal-Lunzjata" sive "Ta' Santa Cecilja" fil-limiti ta' Xewkija indikata fiċ-ċitazzjoni; kif lanqas huwa minnu illi l-esponenti daħal b'xi jod f'din l-art sabiex jeżerċita jew jipprova jeżerċita xi pussess jew detenzjoni illeġittimatament fuqha.
2. Illi infatti l-esponenti huwa konxju mill-fatt illi din l-art tinsab fil-pussess tal-atturi jew min minnhom, iżda jsostni illi dan il-pussess huwa wieħed bħala ebda dritt u qiegħed fi proċeduri separati jitlob ir-ripresa tal-pussess ta' din l-istess raba mjingħand l-istess atturi. Għaldaqstant huwa dejjem qagħad attent illi b'ebda mod u manjiera ma jaġixxi b'xi mod illi jista' jitqies bħala disturb tal-pussess tal-atturi sakemm ma jkunx hemm deċiżjoni minn Qorti kompetenti illi tintitolah jirriprendi il-pussess ta' din l-art.

3. Dan kollu qiegħed jingħad anke in vista tal-fatt illi l-esponenti għandu u dejjem kellu fil-pussess tiegħu kamra illi tinsab f'din l-istess raba, u kien jeżerċita dritt ta' aċċess għal din il-kamra; dritt illi bis-saħħa tal-verbal redatt fl-atti tal-Mandat ta' Inibizzjoni Numru 100/00 ġie definit illi huwa wieħed bir-riġel fix-xitwa, u wieħed bl-inġenji fis-sajf u għalhekk kwalunkwe aċċess illi l-esponenti jeżerċita fl-ambitu ta' dan il-verbal u ta' dan il-pussess kontinwu tiegħu ma jistax jitqies illi jikkostitwixxi spoll vjolenti u klandestin għad-dannu tal-atturi.

4. salvi eċċezzjonijiet ulterjuri fid-dritt u fil-fatt.

Rat id-dikjarazzjoni tal-fatti tal-konvenut kkonfermata bil-ġurament tiegħu.

Rat l-atti l-oħra kollha tal-kawża, inklużi l-verbali tax-xhieda prodotti, l-affidavits u d-dokumenti oħra esebiti.

Rat ukoll l-atti tal-mandat ta' Inibizzjoni numru 100/2000 fl-ismijiet "Carmen Saliba et. vs Paul Buttigieg" allegati ma'

din il-kawża bis-saħħa tad-digriet tagħha tat-23 ta' Marzu 2001.

Rat id-digriet tagħha tas-7 ta' Mejju 2008 fejn ħalliet din il-kawża għal-lum għas-sentenza.

Rat in-Noti ta' l-Osservazzjonijiet rispettivi tal-kontendenti.

Ikkunsidrat:

Illi din hija kawża ta' spoll. Dwar kawża ta' dan it-tip ġie mfisser illi:

"In tema legali jingħad li l-'actio spolii' hija radikata pjuttost fuq l-eżiġenzi ta' utilita' soċjali milli fuq il-prinċipju assolut tal-ġustizzja, u hija eminentement intiża sabiex tkun estiża l-protezzjoni lil kwalunkwe pussess, u jiġi mpedut li ċittadin privat jieħu l-ġustizzja f'idejh; b'mod li l-fini tagħha huwa dak illi jiġi restawrat l-istat tal-pussess li jkun ġie skonvolt jew turbat;

L-art. 572 (illum 535) tal-Kodiċi Ċivili, li jikkontempla din l-azzjoni, huwa ndubbjament ta' ordni pubbliku, u huwa inerenti għall-fatt ta' min b'awtorita' privata jagħmel għad-dannu ta' terza persuna att li, għalkemm jista' jkollu dritt għalieh, ma jkunx jista' jeżerċitah mingħajr l-intervent tal-Qrati (ara Kasazzjoni Torin 1 ta' Awissu 1879 in re Borboglio vs. Fischt, Volum XIII, P. 1, pag. 555 tal-Annali tal-Ġurisprudenza). Ma' dan l-artikolu fuq imsemmi tal-liġi ċitata, ma għandux jiġi minsi l-art. 794 (illum 791) tal-Kodiċi tal-Organiżazzjoni u Proċedura Ċivili, li jaħseb u jgħid li kontra l-azzjoni ta' spoll ma humiex ammissibbli ħlief eċċezzjonijiet dilatorji – dak li huwa konfermat mill-ġurisprudenza lokali u estera (ara Vol. XXXI. I. 296 Appell 8 ta' Marzu 1943, in re "Francesco Mifsud vs Michele Cassar"; Vol. XXI. II. 83 P'Awla Civili, 20 ta' April 1916, in re 'Michelina Falzon vs Giuseppe Bonello et.' konfemata fl-Appell fis-26 ta' Marzu 1917; Kassazzjoni Palermo 27 ta' Ottubru 1899, in re Decarcano vs. Cafici, Foro

Catanese Vol. 1889, pagna 124; u dan biex ingħataw xi sentenzi);…..".[1]

Illi, għalhekk, kif ġie ripetutament imfisser mill-qrati tagħna, jenħtieġu tliet elementi sabiex tirnexxi kawża bħhal din:

(i) li l-attur kellu l-pussess ta' kwalunkwe xorta jew detenzjoni tal-ħaġa spoljata (*possedisse*);

(ii) li ġie disturbat f'dan il-pussess (*spoliatum fuisse*); u

(iii) li għamel il-kawża fi żmien xahrejn mill-allegat spoll *(infra bimestre deduxisse*).

"*Jekk imqar xi wieħed minn dawn ir-rekwiżiti essenzjali ma jiġix ppruvat, l-azzjoni taqa' mingħajr ma jkun hemm bżonn li jiġi ndagat jekk jirrikorrux anki r-rekwiżiti l-oħra*."[2]

Dwar din l-azzjoni il-**Mattirolo** jispjega illi:

"*La reintegrazione del possesso a favore di chi ne fu spogliato e' una misura di ordine pubblico, e' un provvedimento diretto a conservare la pace pubblica. L'articolo 695 del Cocice Civile applica, in tutto il suo rigore, la regola **"spoliatus ante omnia restituendus**". Il perche' l'azione di reintegrazione, compiuto lo spoglio, compete a qualunque possessore, astrazione fatta dal carattere del suo possesso, sia pur questo anche solo precario, o di origine illegittima, purche' pero' abbia il carattere esteriore dell'esercizio di un preteso diritto."*[3]

Għalhekk sabiex il-Qorti tkun tista' tilqa' t-talbiet attriċi, jrid jiġi stabilit jekk jeżistux it-tliet elementi msemmija hawn fuq fil-każ in eżami. Mill-provi mressqa rriżulta illi l-atturi qed jallegaw illi l-konvenut ikkommetta spoll fil-konfront tagħhom meta bejn id-9 u t-12 ta' Settembru 2000 daħal

---

[1] Margherita Fenech v. Pawla Zammit : Prim'Awla : 12.4.1958 vol. XLII. II. 975 .

[2] Joseph Tabone v. Joseph Flavia sive de Flavia ; Appell Civ. 7.3.1958 – vol. XLII. I. 86 .

[3] Trattato di Diritto Giudiziario Civile Italiano Vol. I. 5ta. ed. 1902 Torino, para. 271 .

bi *truck* kbir fir-raba li jinsab f'idejhom u kkultivat minnhom, billi wessa' r-rampa li tagħti għaliha minn triq l-Imġarr, ix-Xewkija, bl-iskop li jagħmel xogħlijiet ta' manutenzjoni f'kamra li tinsab ġewwa dan ir-raba u madwarha.

Li l-konvenut tassew daħal f'din ir-raba biex jagħmel ix-xogħlijiet imsemmija f'din il-kamra fil-ġranet indikati mhux kontestat, u għalhekk l-element taż-żmien li fiha tista' tiġi ntavolata kawża bħal din huwa sodisfatt, billi l-kawża preżenti saret fit-13 ta' Ottubru ta' l-istess sena, u għalhekk entro t-terminu ta' xahrejn stipulati mil-liġi.

Li l-atturi għandhom ta' l-inqas id-detenzjoni tar-raba magħrufa bħala "Ta' Pota" sive "tal-Lunzjata" jew "ta' Santa Cecilia" ndikata fiċ-ċitazzjoni, u li kien ilhom f'din id-detenzjoni minn żmien twil qabel ma ġiet istitwita din il-kawża, lanqas m'hu qed jiġi kkontestat, għalkemm il-konvenut jikkontesta bil-qawwa kollha illi l-atturi kellhom ukoll id-detenzjoni tal-kamra msemmija.
Madankollu kif sewwa jikkontendi l-konvenut fin-Nota ta' sottomissjonijiet tiegħu, skond ma ġie dikjarat u premess fiċ-ċitazzjoni, din il-kawża ma saritx dwar xogħlijiet magħmula f'din il-kamra, li ma tissemma mkien, imma għax il-konvenut "*daħal abbużivament f'din l-art mingħajr ma kienu jafu l-atturi u ħa detenzjoni illeġittima tagħha*." Huma għalhekk inutili l-provi mressqa dwar ix-xogħlijiet magħmula f'din il-kamra u jekk l-atturi kellhomx il-pussess jew detenzjoni tagħha.

Mill-bqija dak li rriżulta rilevanti huwa biss:

(i) dak li affermat inekwivokament l-attriċi stess in kontro-eżami fis-sens li l-konvenut ma daħalx fir-raba li għandha f'idejha. Fi kliemha: "*Kien ser jidħol, u żammejnieh, għamiltlu l-mandat*" u li lanqas ħa xi parti minnha għal passaġġ;[4]

(ii) l-allegazzjoni ta' l-attur Mario Saliba u Elizabeth Xerri li l-konvenut kien wessa' l-entratura għal

[4] ara depożizzjoni tagħha a fol. 47 tal-process .

din l-għalqa biex għadda bi *truck* kbir fl-okkażżjoni li mar biex jagħmel ix-xogħlijiet ta' manutenzjoni fil-kamra li tinsab ġo din l-għalqa, tinsab kontradetta bix-xhieda ta' l-istess konvenut u dak li qal Ganni Gauci li għandu raba tmiss min-naħa ta' lvant ma' l-għalqa in kwistjoni, fis-sens illi biex għadda b'dan it-truck il-konvenut rifes in parti minn fuq l-għalqa tiegħu wkoll u li ma ra ebda twessieh fl-entratura;

(iii) l-allegazzjoni li l-konvenut dawwar din il-kamra biċ-ċangatura u b'hekk użurpa partijiet mill-għalqa, ġiet miċħuda wkoll mhux biss mill-konvenut imma anke minn ħut l-attriċi li t-tnejn ikkonfermaw illi din iċ-ċangatura kien għamilha missierhom żmien ilu; ir-ritratt tal-mapping unit tal-MEPA esebit mill-atturi,[5] mhux konvinċenti biżżejjed biex a bażi tiegħu jista' jiġi eskluż li fl-1994, meta ttieħed dak ir-ritratt, ma kienx hemm ċangatura madwar il-kamra.

Billi t-twessieħ ta' l-entratura ta' l-għalqa u t-tqegħid taċ-ċangatura madwar il-kamra ma ġewx ippruvati sodisfaċentement, tibqa' biss il-kwistjoni jekk l-atturi kellhomx ukoll il-pussess jew detenzjoni esklussiva tal-passaġġ li jikkonduċi għall-kamra li hemm fuq in-naħa ta' wara ta' din l-għalqa. Ma nġiebet ebda prova konvinċenti dwar dan. Anzi rriżulta ammess illi ċ-ċavetta ta' din il-kamra baqgħet f'idejn missier l-attriċi anke wara li dan għaddielha l-għalqa biex żewġha jkun jista' jaħdimha, u wara mewtu din għaddiet f'idejn l-armla tiegħu. Dan il-fatt ma jistax ifisser ħlief illi l-kamra qatt ma għaddiet fil-pussess esklussiv ta' l-atturi, u konsegwentement missier l-attriċi u l-eredi l-oħra tiegħu żammew id-dritt li jidħlu fiha, naturament permezz ta' aċċess mill-passaġġ li minn ġewwa din il-għalqa jikkonduċi għaliha. Dan wara kollox kien ġie rikonoxxut mill-atturi stess fl-atti tal-Mandat ta' Inibizzjoni li kien ippreċeda din il-kawża u ġie anke rifless fid-digriet ta' din il-Qorti tal-5 ta' Ottubru 2000, li rriservat id-dritt lill-konvenut li jaċċedi għal din il-kamra fix-xitwa bir-riġel biss u fis-sajf permess ta' l-inġenji. Billi l-fatti lamentati seħħew fil-bidu tax-xahar ta' Settembru, meta

[5] a fol. 256 .

kien għadu s-sajf, il-konvenut seta' jidħol ukoll bl-inġenji, kif fil-fatt għamel.[6] Huwa evidenti għalhekk illi ma ġie kommess ebda spoll bil-fatt illi l-konvenut għadda mill-passaġġ li jinsab fil-ġemb tal-lvant ta' l-għalqa in kwistjoni, biex daħal bit-*truck* bil-ħsieb li jwettaq xi xogħlijiet ta' manutenzjoni fuq din il-kamra.

Għaldaqstant billi l-element ta' l-ispoll ma ġiex ippruvat, din il-kawża ma tistax tirnexxi.

Għal dawn il-motivi, tiddeċidi l-kawża, billi filwaqt illi tilqa' l-eċċezzjonijiet tal-konvenut, tiċħad it-talbiet attriċi, bl-ispejjeż kontra l-atturi.

< Sentenza Finali >

-------------------------------TMIEM-------------------------------

[6] ara atti tal-Mandat ta' Inibizzjoni nru. 10/2000 allegati ma' din il-kawza .